

N:o 161.

Af herr A. Svartling, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om framläggande af förslag till lag om afveckling medelst administration af gäldbundet bo.

Förslag till lagstadgande angående administrationsförfarande i vissa fall i stället för konkurs hafva vid flera riksdagar blifvit framställda, men trots det allmänna intresse de tillvunnit sig, saknar vår lag ännu några stadganden i detta ämne. Och dock torde ingen kunna förneka, att en lag om gäldbundet bos afveckling medelst administration skulle lända till stor nytta så väl för borgenärer och gäldenärer som för andra. Behovet af en dylik lag har upprepade gånger blifvit erkänt så väl af lagutskottet som Riksdagens begge kamrar och så lifligt och öfvertygande blifvit framhållet af föregående motionärer i ämnet, att denna synpunkt för frågans bedömande nu ej åter behöfver framdragas. Väl har man en och annan gång hört den meningen uttalas, att administration lika väl kunde gå för sig på frivillig väg, och att fördenskull några lagstadganden derom ej vore af nöden, men hvilken betydelse bör tillmätas detta inkast, synes bäst om man blott betraktar ett motsvarigt förhållande inom konkursrätten, nemligen frågan om ackord. Sådant kunde ju också åstadkommas på frivillig väg och dock torde väl ingen vilja på allvar bestrida nödvändigheten af lagbestämmelsen om tvångsackord. En och annan finnes väl äfven, som ej direkt förnekar behovet af lagbestämmelsen om administration, men anser att samma mål, som med dem afses, vunnits genom den ändring af 9, 51 och 52 §§ konkurslagen, som år 1885 företogs. Om man

likväl med oförvillad blick betraktar de förhållanden, som genom dessa §§ regleras, måste man tillstå, att, på samma gång som borgenärerna verkligen kunna hafva *någon* nytta af denna ändring, beredes deraf åt gäldenären alldeles *ingen*. Hans kredit blir lika ohjelpigt krossad nu som förr, eller såsom chefen för justitiedepartementet enligt statsrådsprotokollet den 21 november 1884 (bilagdt Kongl. Maj:ts nådiga proposition N:o 11 till Riksdagen 1885) erkände: »hvarje konkurs medför för gäldenären vissa obehag och försvårar hans utsigt att kunna återupptaga sin verksamhet». Och det mål man genom en lag om administration vill vinna, förutom fördelen för borgenärerna att undvika förlust eller att åtminstone kunna få denna så mycket som möjligt förminskad, är just att gäldenären må kunna rädda sin kredit i någon mån och kunna fortsätta sin verksamhet, i stället för att genom konkurs försättas derur och såmedelst sjelf, jemte dem som af honom äro beroende, familj, arbetare, underhafvande och andra personer, störtas i fattigdom och nöd. Ingen kan väl våga påstå, att detta mål vunnits genom den nyss antydda ändringen i konkurslagen.

Orsaken, hvarför de framställda förslagen fallit, får därför ingalunda sökas i ett förbiseende af den viktiga plats de i lagstiftningen afsett att fylla, utan i helt andra omständigheter. En mycket berättigad invändning, som mot dem blifvit framställd, är den, att de uteslutande afsett gäldbunden köpmans (detta ord likvisst taget i en vidsträcktare betydelse än dess vanliga) bo, i stället för att, som synes mig rättast och naturligtast hafva varit, de borde afsett gäldbundet bo i allmänhet. En sådan utsträckning torde därför med allt skäl böra gifvas en lag om afveckling medelst administration, ty några fullgiltiga grunder för en inskränkning i dess verkningskrets, sådan som den nyssnämnda, torde svårigen kunna uppletas. Visserligen måste det ställa sig svårare att stifta en sådan lag än en, som blott skulle gälla gäldbunden köpmans bo, men dels får man naturligtvis ej rygga tillbaka för svårigheter, då det gäller att ernå ett eftersträfvansvärdt, för att icke säga nödvändigt mål, dels torde dessa svårigheter vid närmare undersökning icke befinnas vara så synnerligen stora.

Såsom ett särdeles tillfredsställande försök att reglera administrationsförfarandet med gäldbunden köpmans bo framstår det senast vid riksdagen 1885 af framlidne bankdirektören A. O. Wallenberg framställda förslag (motion i Första Kammaren, N:o 5, år 1885) och hvilket med nödiga ändringar i afseende att utsträcka dess tillämplighet å gäldbundet bo i allmänhet, äfvensom i några andra hänseenden, torde kunna utgöra grundstommen för en lag i ifrågavaranda ämne. Då jag

emellertid icke tilltror mig förmågan att kunna formulera detsamma så att det blefve antagligt, vågar jag icke framlägga något sjelfständigt förslag, hvilket också i alla fall skulle i hufvudsak öfverensstämma med det ofvannämnda, utan tillåter jag mig inskränka mig till att hänvisa till detsamma och till besvarande upptaga några viktigare anmärkningar deremot, äfvensom med anledning af dessa något antyda huru, enligt mitt förmenande, förslaget behöfde kompletteras, för att kunna anses rätt lämpligt såsom underlag för en blifvande lagstiftning i ämnet.

Främst bland dessa anmärkningar står en, på hvilken man i allmänhet lagt särdeles stor vikt, men som mera berör förslagets form än dess innehåll, nemligen den, att en lag om administration måste inordnas under konkurslagen, hvilken fördenskull måste undergå en genomgripande omarbetning, men dertill funnes nu ej tid och på den grund borde förslaget afslås. På samma gång, och detta är just det egendomliga, hafva förespråkarna för denna åsigt villigt erkänt *behovet* af lagbestämmelser om administration. Att dylika lagstadganden, fastän konkurs och administration äro två skilda saker, dock till följd af de många beröringspunkter, som dem emellan förefinnas, rätteligen borde hafva sin plats i konkurslagen, är ett påstående, som ju möjligen kan antagas; men då man å ena sidan erkänner det trängande behovet af dylika lagstadganden, och det å andra sidan ej är tillfälle att företaga en omfattande bearbetning af konkurslagen, synes ju den enda möjliga utvägen att lösa frågan vara, att man nu stiftar en fristående lag om afveckling medelst administration af gäldbundet bo, och att sedermera i framtiden, då mera tid till en omfattande revision af konkurslagen kan gifvas, och man vunnit en ökad erfarenhet så inom konkursens som administrationens områden, denna fristående lag inordnas under konkurslagen, om detta visar sig önskvärdt.

En verklig anmärkning mot förslagets innehåll är deremot den, att genom detsamma ej tillfälle med säkerhet beredes åt *alla* fordringsägare att deltaga i beslutet om administration, på grund deraf att möjligen en och annan ej får någon underrättelse om administrationsansökan, andra åter ej hinna anmäla sina fordringar eller klargöra dem så, att de få för dem utöfva rösträtt vid sammanträdet för ansökningsens pröfning. För att emellertid alla skola få sådan underrättelse fordras, att rättens ordförande eller domaren för detta ändamål af gäldenären erhåller riktig uppgift på alla borgenärerna. Detta sker, hvad köpman beträffar, lämpligast på sätt förslaget stadgar i dess 1 § och hvad annan person beträffar, torde det möjligen kunna ske på det sätt, att han får ingifva en under edsförpligtelse underskrifven förteckning,

hvilken han ock vid sammanträdet bör med ed styrka. Härigenom torde en ganska hög grad af säkerhet vinnas, att alla fordringsegare blifva behörigen kallade, och om den tid, efter hvars förlopp sammanträde för ansökans pröfning skall hållas, utsträcktes till 14 dagar efter dess ingifvande, borde med nutidens lätta kommunikationer och snabba meddelelsesätt alla fordringsegare kunna komma i tillfälle att icke blott anmäla sina fordringar, utan äfven hinna anskaffa de bevis för dem, som kunde vara behöfliga för att få för dem utöfva rösträtt. För denna rättighet måste man ovilkorligen, då största skyndsambhet är af nöden, fordra, att de omedelbart på sammanträdet kunna styrkas, till hvad som öfverskjuter eller ej finnes upptaget i gäldenärens förut omförmälda förteckning. Kan detta ej ske medelst skriftligt bevis borde borgenären, om så fordrades, kunna i analogi med 82 § konkurslagen få med ed styrka sin fordran. Genom dylika stadganden torde det vara tillräckligt sörjdt för att alla borgenärerna blifva satte i tillfälle bevaka sina intressen. För fordringsbelopp, som öfverskjuter eller ej alls är upptaget i gäldenärens ofta nämnda förteckning, ej heller på något af nyssnämnda tvenne sätt styrkt, bör ej rösträtt få utöfvas vid omröstningen af administrationen, men fordringsbeloppen sjelfva så väl som andra tvistiga fordringar kunna mycket väl pröfvas under administrationstiden, på sätt om tvistemål i allmänhet är stadgadt.

Man har framkastat den frågan, huru administrationsförfarandet skulle gestalta sig beträffande sådana förhållanden, som omförmälas i 36 och 38 §§ konkurslagen samt huru en bedräglig, oredlig eller vårdslös gäldenär vid administrationsförfarande skulle behandlas. Hvad denna sistnämnda fråga angår, torde det för en tillfredsställande lösning deraf vara bäst, om det t. ex. föreskrefves, att de för den provisoriska förvaltningen tillsatta personerna måste i sin berättelse särskildt anmärka i analogi med 47 § konkurslagen, huruvida någon anledning till misstanke om bedrägligt, oredligt eller vårdslöst förfarande finnes; och i sådant fall kunde ju gäldenären genast sättas i konkurs och ställas till ansvar enligt gällande lag; likaså om det bedrägliga, oredliga eller vårdlösa förfarandet upptäcktes först sedan beslut om administration fattas.

§§ 36 och 38 i konkurslagen torde i tillämpliga delar mycket väl kunna användas och bör då, liksom vid tillämpning af straffbestämelse, den dag administration börjas tilläggas samma betydelse, som dagen för konkurs' början.

Slutligen har det mot förslaget anmärkts att det ej lemnar tillfälle till någon rättslig kontroll öfver, att administratorerna i allt iakttaga borgenärernas bästa. En fullt tillräcklig och på samma gång billig

kontroll deröfver kunna borgenärerna sjelfva skaffa sig genom att gifva administratorerna sådana instruktioner, att de lätteligen blifva i tillfälle öfvervaka deras åtgärder, och derigenom torde hvarje kontroll från rättens sida blifva öfverflödig. Vill man dock ovilkorligen hafva en institution motsvarande rättens ombudsman, hvilket alls icke torde vara behöfligt och, med den erfarenhet man hittills vunnit om det föga gagn, som denna öfver höfvan kostsamma anordning vid konkurs medför, ej heller torde i allmänhet anses önskvärdt, måste den naturligtvis inrättas på helt andra grunder än vid konkurs är fallet.

På grund af hvad jag här ofvan anfört, hvaraf jag hoppas skall framgå att svårigheterna för åstadkommandet af en tillfredsställande lagstiftning i ämnet ej kunna anses vara öofvervinneliga, och då den dagliga erfarenheten beklagligen ådagalägger ett allt oafvisligare behof af lagbestämmelser för afveckling medelst administration af gäldbundet bo, samt det är af nöden att detta behof snart tillgodoses, vågar jag vördsamt föreslå,

att Riksdagen måtte besluta, att i underdånig skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета och om möjligt för nästa lagtima Riksdag framlägga förslag till lag om afveckling medelst administration af gäldbundet bo.

Om remiss till lagutskottet anhålles.

Stockholm den 27 januari 1887.

Axel Svartling.
